

SCRISOARE METODICĂ
ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL LA EDUCAȚIA PLASTICĂ
(anul școlar 2013-2014)

Arta plastică în Planul-cadru de învățământ

În anul școlar 2013-2014 studiul disciplinei școlare Educația plastică se va efectua în conformitate cu prevederile Planului-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, constituind 1 oră/săpt.

Curricula școlară:

În scopul asigurării calității procesului educațional la disciplina Educația Plastică în învățământul primar și gimnazial, va continua implementarea curriculumului modernizat, aprobat prin ordinul Ministrului Educației nr. 331 din 12.05.2010, proces-verbal nr.11 din 30.04.2010 și nr.224 din 27.04.2010.

Pe parcursul anului de studii **Disciplina Educația Plastică** va urmări procesul formării de competențe în baza curriculumului modernizat.

Curriculumul la Educația plastică propune copilului experiența creației și comunicării artistice în domeniul artelor plastice. Implementarea eficientă a curriculumului impune respectarea coerenței componentelor lui, utilizarea flexibilă a conținuturilor și acordarea priorității metodelor interactive de predare și metodelor activ-participative de învățare, valorificare a creativității elevilor și profesorilor în cadrul activităților didactice. Finalitatea exprimată în competența de comunicare artistică și de creare a imaginii artistico-plastice la elevi constă în faptul că imaginea artistico-plastică este rezultatul actului de creație și, în același timp, metodă de instruire. Includerea actului de creație în procesul de instruire a elevilor este una din condițiile principale ale evoluției educației artistico-plastice în instituțiile de învățământ. Valoarea incontestabilă a Educației Plastic constă în

formarea atitudinii fundamentale pozitive a copilului față de lumea înconjurătoare și față de oameni, cultivarea propriei viziuni artistice. Pentru dezvoltarea eficientă a competențelor artistico-plastice se propune ca procesul predării /învățării să fie axat pe următoarele principii specifice educației artistico-plastice:

- ✓ Principiul conexiunii teoriei cu practica
- ✓ Principiul unității dintre senzorial și rațional
- ✓ Principiul perceperii globale, unitare a formei și conținutului operei de artă
- ✓ Principiul educației artistice în baza valorilor autentice
- ✓ Principiul unității perceperii și creației
- ✓ Principiul etnocultural
- ✓ Principiul unității dintre autoexprimarea elevului și dezvoltarea creativității plastic

Utilizarea diverselor materiale de artă clasice și materiale netradiționale (plante, fructe, aluat, nisip, sîrmă, zăpadă, textile), instrumente și tehnici mixte vor ajuta elevii să însușească arta comunicării ideilor și mesajelor vizuale, să rezolve probleme și concepte complexe pe care nu le pot reda verbal. Centrarea pe competențe stabilește o viziune netradițională față de utilizarea conținuturilor. Astfel conținuturile devin mobile, flexibile, și redau viziunea autorilor referitoare la realizarea obiectivelor propuse. Profesorul decide asupra conținuturilor. În procesul de implementare a educației plastice profesorul va selecta acele conținuturi care, în opinia sa, cel mai bine vor contribui la formarea competențelor specifice stipulate de curriculum și anume: culturalizarea elevilor, formarea competențelor de comunicare artistică și auto-exprimare prin simboluri vizuale. Totodată, profesorul poate propune alte conținuturi care vor asigura realizarea obiectivelor și atingerea finalităților proiectate (standardelor la educația plastică). Sarcina inspectorilor școlari, metodiștilor este monitorizarea atingerii acestor standarde și competențe proiectate de curriculum, pe cînd calea

ce urmează a fi parcursă în procesul de realizare va fi planificată de profesor și poate fi diferită de sugestiile recomandate de curriculum.

Curriculumul sugerează mecanismele posibile de realizare a obiectivelor educaționale în contextul resurselor de spațiu și timp aflate la dispoziția cadrului didactic. Aceasta presupune aplicarea unor structuri de proiectare flexibile și adaptarea competențelor transversale, transdisciplinare și specifice la condițiile existente la nivelul fiecărui colectiv de elevi.

Recomandări privind proiectarea didactică

Pentru fiecare temă sau subiect profesorul își va proiecta, de dorit, nu mai puțin de 2-3 ore. În acest context, profesorul trebuie să țină cont de redirectionarea activității sale de la **instruirea artistică** (care poartă caracter profesionist) spre **educația artistică**, adică, activitatea artistico - plastică va fi axată nu pe dezvoltarea abilităților tehnice de reproducere a mediului înconjurător și elementelor lui, ci asupra dezvoltării imaginației creative, spiritului de observație, a capacităților de analiză, comparație, critică constructivă, gândire divergentă și convergentă, auto-expresie și auto-afirmare, receptivitate emoțională toate acestea fiind însoțite de un proces continuu de creație și invenție. De asemenea, curriculum-ul asigură deplasarea accentului de pe învățarea bazată pe obiective către învățarea bazată pe competențe, adică în procesul de studii este mult mai important nu ceea "**ce facem**", dar "**pentru ce facem**" și "**cum facem**", deci sunt puse în prim-plan finalitățile disciplinei de studiu. Reieșind din faptul că curriculum-ul reprezintă o structură destul de complexă și variată, reușita depinde în mare măsură de capacitatea fiecărui profesor de a combina unitățile de conținut în lecții-ore incluse în proiectarea de lungă durată. Astfel, conținuturile structurate în cinci compartimente pot fi combinate într-o oră academică pentru a eficientiza și optimiza procesul de studiere. Prin urmare, compartimentele menționate în curriculum nu pot fi

studiate izolat, ci în ansamblu, vizându-se finalitatea proiectată (spre exemplu, compartimentul I poate fi fuzionat cu II, III și IV creîndu-se "compoziții grafice, picturale, decorative și sculpturale" pe parcursul studierii materialelor, tehnicilor de artă etc.).

Recomandări cu privire la predarea-învățarea disciplinei

Compartimentul I, **materiale și tehnici de artă** nu prevede o simplă enumerare a materialelor cu care vor lucra pe parcursul anului de studiu elevii. Dezvoltarea imaginației și a creativității artistice poate fi obținută în urma folosirii cu iscusință a materialelor și tehnicilor de artă. Se recomandă de familiarizat elevii cu materialele de artă prin exersarea, experimentarea, analiza efectelor oferite de către acestea.

Compartimentul V, care prevede **inițiere în istoria artelor**, poate fi de asemenea realizat în îmbinare cu activitatea practică (elevul va realiza o lucrare în maniera, stilul, tehnica de lucru a artistului studiat), opera de artă avînd diferite roluri în contextul didactic. De exemplu, studierea elementelor de limbaj și deducerea noțiunilor în baza operelor de artă reprezentative sau prezentarea noțiunilor însoțite de opera artistică relevantă. În același timp profesorul poate opta pentru realizarea unor lecții dedicate special dezvoltării percepției artistice a operelor de artă plastică la elevi pe cale **emoțional – logică**. Aceasta presupune că în timpul analizei unei opere de artă profesorul va evalua la elevi nivelul de percepere artistică avînd ca repere următoarele **criterii de evaluare**:

- **Perceperea fondului emoțional dominant al operei.**
- **Perceperea mijloacelor de expresie prin care este redat mesajul plastic.**
- **Sesizarea viziunii artistice a autorului reliefată în operă.**
- **Atitudinea față de mesajul plastic.**

Suportul vizual (*albume de artă, filme, reproduceri, site-uri internet etc.*) va include creația artiștilor consacrați din diferite epoci și de diferite stiluri artistice.

În activitatea didactică profesorul va pune accentul pe metode creative și activ-participative de predare - învățare, va utiliza diverse mijloace de învățământ (reproduceri ale operelor de artă și/sau a imaginilor vizuale, fotografii, imagini multiplicare la xerox, lucrări originale, obiecte de uz casnic, structuri din natură etc...). Pe parcursul realizării sarcinilor elevii vor explora diverse suporturi, materiale de artă și materiale netradiționale, instrumente și tehnici mixte. Procesul de predare-învățare nu poate fi conceput fără prezența unui suport vizual, care să realizeze o funcție instructiv-educativă, spre exemplu:

- Prezentarea unei imagini pentru a ilustra discursul didactic (ca exemplu de mesaj, de tehnică, de procedeu, de soluționare cromatică etc.);
- Demonstrarea reproducerilor, cerînd elevilor să descifreze elementele semantice sau plastice (învățarea prin descoperire);
- Prezentarea unui grup de imagini; compararea între ele cu scopul de a scoate în evidență (prin contrast) anume acele elemente de limbaj artistic, care sunt studiate la moment;
- Demonstrarea imaginii la etapa finală a lucrului practic, în calitate de exemplu confluent cu problema plastică, care a fost rezolvată la lecție;
- Utilizarea imaginii (multiplicate la xerox sau extrase din reviste uzate) drept suport pentru o acțiune plastică (descompunere, decupare, reconstruire, continuare a ideii, deturnare a ideii etc).

Evaluarea rezultatelor elevilor:

Deoarece funcția de bază a Educației plastice în școala generală este culturalizarea și educarea simțului artistic, dar nu formarea unui artist profesionist, este important ca evaluarea să se axeze nu atît pe profesionalism în realizarea lucrărilor, cît pe gradul de participare, efortul depus, motivație, ideea de creație

selectată de elev, expresivitate și originalitate în prezentare etc.

Pentru evaluarea competențelor artistico-plastice sunt recomandate aplicarea tuturor tipurilor de evaluare. Educația Artistico Plastică este disciplina ce contribuie la formarea culturii fiecărei persoane, iar una din valorile de bază este competența de a aprecia și respecta ce fac și cum gândesc alții. În cadrul orelor se recomandă de aplicat metode didactice de formare și evaluare a competențelor ca: aprecierea reciprocă, revizuirea circulară, etc. Pentru a le oferi elevilor prilejul de a-și exprima opinia civilizat, fără a ofensa sau marginaliza ideile de creație ale colegilor. Toate acestea ar contribui la formarea competenței de comunicare interpersonală și a valențelor civice și morale ale subiectului educației.

Lucrările practice de evaluare sau testele propuse elevilor pentru evaluarea sumativă vor conține sarcini sau itemi din toată materia învățată până la momentul administrării probei. Probele de evaluare propuse elevilor trebuie să fie în conformitate cu curriculumul la disciplină, iar pentru verificare de folosit grile de măsurare-apreciere, în scopul realizării unei aprecieri obiective. Pentru evaluarea obiectivă a lucrărilor plastice profesorii vor stabili criterii de evaluare care vor fi formulate în baza conținutului predat, iar elevii vor fi familiarizați cu ele în prealabil.

Asigurarea didactică:

<i>N/r</i>	<i>Titlul cărții</i>	<i>Autorii</i>	<i>Editura</i>
1	Educație plastică, clasa II	<i>Elena Samburic;</i> <i>Lilia Prisăcaru,</i>	<i>Editura ARC,</i> <i>Chișinău 2011.</i>
2	Educație plastică, clasa II Ghid pentru profesori,	Elena Samburic; Lilia Prisăcaru,	Editura ARC, Chișinău 2011.
3	Educația plastică, manual pentru clasele 3-4	Ion Canțiru; Alexandru Vatavu; Olga Carauș	Editura ARC, Chișinău, 2007.

4	Educația plastică, clasele 3-4, ghid pentru învățători,	Ion Canțiru; Alexandru Vatavu; Olga Carauș	Editura ARC, Chișinău, 2007.
5	Educație plastică, manual pentru clasele V – VI,	Eliza Puică-Vasilache; Zinaida Ursu,	Editura Litera, Chișinău 2008.
6	Educație plastică, clasele V – VI, Ghid pentru profesori,	Eliza Puică-Vasilache; Zinaida Ursu	Editura Litera, Chișinău 2008.
7	Educație plastică, manual pentru clasa VII,	Maia Morel; Rodica Mocanu-Nosco; Angela Frumosu,	Editura Știința, Chișinău 2010.
8	Educație plastică, clasa VII, Ghid pentru profesori,	Maia Morel; Rodica Mocanu-Nosco; Angela Frumosu,	Editura Știința, Chișinău 2010.
9	Desen artistic	Constantin Radinschi	Editura didactică și pedagogică, București 1979.
10	Educație plastică, manual pentru clasa VII	Nicolae Filoteanu	Editura ALL Educațional, București 1999.
11	Educație plastică, manual pentru clasa VI	Victor Dima,	Editura Teora, București 1998
12	Educație plastică, manual pentru clasa X	Ion Șușală	Editura Aramis, București 2005.
13	Picturi în ulei	Ursula Bagnall; Brian Bagnall și Astrid Hille	Editura Anquila, Oradea 1993.
14	Tehnici de desen,	Bagnall, Hille,	Editura Anquila, Oradea 1993.

Bibliografie recomandată:

1. Cioca V., Imaginea și creativitatea vizual-plastică. Editura Limeș, Cluj-Napoca, 2007.
2. Curriculum școlar la educația plastică. Clasele I-IV. Tipografia Centrală, Chișinău, 2010.
3. Daghi I. Compoziția decorativă frontală. Editura Prim, Chișinău, 2010.
4. Hubenco T. Arta plastică în clasele primare. Ghid metodologic. Chișinău, Ed. Prut Internațional, 2000.
5. Hubenco T., Prisăcaru L., Ranga V. Curriculum școlar la educația plastică. Clasele V-VII. Editura Lyceum, Chișinău, 2010.
6. Hubenco T., Prisăcaru L. Educația plastică. Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru învățământul primar și gimnazial. ME, Chișinău, 2010.
7. Mureșan P. Rolul culorilor în elaborarea și folosirea mijloacelor de învățământ în lecția modernă. București, E.D.P. 1980.
8. Pavel V. Educația artistico-plastică. București, Ed. Didactică și pedagogică. 1996.
9. Rotaru M., Dumbrava M., Educația plastică în învățământul primar. Craiova, Ed. „Gh. Cartu Alexandru”, 1996.
10. Standarde de eficiență a învățării, ME, Chișinău, ed. Lyceum, 2012(F.E.-P.”Tipografia Centrală”).-232p.
11. Stoica A., Musteață S. Evaluarea rezultatelor școlare. Ghid metodic. Chișinău, Editura Lumina, 2001.
12. Șușală I., Culoarea cea de toate zilele, Editura Lumina, Chișinău, 1993.
13. Șușală I. Curs de desen . București, România mare, 1996.
14. Изобразительное искусство в школе. Сост. Г.Г.Виноградова. М. Просвещение, 1990.

- 15.Неменский Б. Мудрость красоты. О проблемах эстетического воспитания. М., Просвещение, 1987.
- 16.Fiona Watt, Artă și imaginație, Cartea Micilor Artiști, București, Enciclopedia RAO, 2008.
- 17.Fiona Watt, Artă și îndemnare, Cartea Micilor Artiști, București, Enciclopedia RAO, 2008.

Daniela Cotovițcaia, consultant superior Ministerul Educației

Teodora Hubenco, dr. în pedagogie, conf. univ. UPS "I.Creangă"